

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Naredna polovica.

Iznosi svakog utorka i petka o podne.

Netakani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani neizlaze, a ne-frankirani neprimaju.

Predplate za poštarinom stoje: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6—, oda. 3— na pol godine.

Izvan carvine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. kolji u Puli, toli izvan lista.

Uredništvo se nalazi u ulici Glavnoj br. 5 te prima stranice ovim pečudje i svake svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Oglas, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju odnosa cijenika ili po dogovoru.

Novici za predbrojbu, oplate itd. plaću se naputnicima ili položnikom pošt. Medicinica u Beču se administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

U list na vrijeme ne primi, šteta to javi odpravnictvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše reklamacija.

Ciklarnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 34.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Givić. — U nakladi tiskare J. Krimpičić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Naša obiteljska imena a talijanski jezik.

Nema možda na tom božjem svijetu licumjernije ali i ujedno i smiješnije stvari nego li je način, kojim naši „plemeniti“ protivnici govore, o nekoj galemi napravdi, nanesenoj tobože njima time, što Hrvati i Slovenci pisu ili žele pisati obiteljska svoja imena po hrvatski ili slovenski, kako je to Bog dao. A pa najviše se protivnici razleste na revne naše seoske svećenike, koji pomno i brižno paze, da se po mogućnosti imena tako unesu u dotične matice kako pristoji.

Pisati svoje obiteljsko ime na vlastiti svoj način, a ne po tuđinsku. Takovo je načelno pravo, koje se nebi niti kratilo divljaku, da mu je do toga stalo, a tuđji svijet, a najpачe onaj koj se nazivlje liberalnim, ako bi imao sućuti za slavenski živalj, morao bi se sgražati, čuvisi za taj zulum.

Zato možemo mirnim srcem, bez okolišanja utvrditi, da nisu prikraćeni Talijanci u kakovom mu drugo pravo, nego žalihože mi, pa mi. — Slovenska, a najpачe hrvatska imena obiteljska svuda tamo od vjeka, gdje goder njihovi nosioci imadjuhu ili jošte imaju dvojbenu sreću, da bijahu u doliciju s uplivom mletackim ili sada sa „djedovskom kulturom“, padose i padaju svedjer žrtvom nesposobnosti talijanskoga jezika koj neuzmogne da izgovara neke naše zvukove ili jih nemože oponašati nego pišući iste po svojoj. Najveće poteškoće pako im prave č, é; g pred e; h pred samoglasnici i pred v; j pred samoglasnici; k; l i n pred j; nadalje naš r; s pred v; š; v pred l; z; i i 2 itd.

Pošto smo nabrojili tako liepi broj suglasnika to si je lahko pomisliti, da skorom svako naše obiteljsko ime nosit

će, ako dodje u talijanske ruke koj biljeg kojekakvog preinačenja.

Ajde da ogledamo samo nekoliko takovih žrtava: Cum—Kum, Bachich—Badić, Covacich—Kovacić, Ghersan—Gržan, Laghigna—Laginja, Giacich—Jadić, Giadresco—Jadresco, Gelcich—Jelčić, Glaxa—Jakša, Giadrossich—Jadrošić, Gellesich—Jelčić, Giurissa—Juriša, Giederlinich—Jederlinić, Gierollinich—Jerolimić, Glugovich—Jugović, Fatovac ili Vatovaz—Hvatovac, Ferluga ili Feluga—Švriljuga, Meragliaic—Mrzljak, Micovillovich—Mihovilović, Bozicevich—Božičević, Boxan—Božan, Xigico—Žiljko, Gliubich—Ljubić, Marichio—Marić, Draghicio—Dragić, Mladineo—Mladinić, Sfecich—Svečić, Sfetina—Svetlina, Vlah—Lak itd. itd. hiljade i hiljade drugih.

Mi nebi ništa proti tomu imali, ili imati mogli, ako bi se Talijani služili u svakom zvukovnom neimućtvu, takovih nakazanih imena samo za svoju vlastitu i domaću porabu — ali ne, da mi kao robovi, koji kroz cijeli svoj viek moradoše da sobom vuđi teške lance, a na njima još težije kuglje, da tako moramo i mi za sobom natezati, izim drugih darova blažene, djedovske kulture, i ta nakazana imena kroz cijelo naše narodno žiće.

Kada pred ilirskim pokretom ne posjedovamo jošte vlastiti svoj pravopis za latinsku azbuku, mogao je talijanski, mletacki pravopis na njesto holjega predi, nu pošto nam je Gaj po primjeru Čeha sastavio takovu ortografiju, koja nam omogućuje pisati latinskim slovi slavenska imena po slavensku, prestala je potreba za nas, da se i nadalje poslužimo tuđinskim i nenaravnim pisanjem naših imena.

Nu još nešto pamтите zli naši gospodari! Kada smo morali u svoje doba, hoćeš — nećeš, rabiti mletacki način pisanja naših imena latinskim slovi, viekovala je među nama jošte čvrsto i jedro

naša glagolica. A ako pak uzmognete, zavirité u naše matice rodjenih, vjentanih i umrih, vodjene od popova-glagoljaša, od vaših biskupa a la Rakamarić zatiranih, pa na Vaše čudo našli biste naša imena kako ih sada želimo pisati i djelomice već i pišemo, ovjekovječena za sva vremena u glagolskom ruhu, te vam prama tomu naša klevela, ko da smo novotariju načina pisati naša imena istom primili „de Zagabria“, „Gliubiana“, iztezne kao sve one druge krivice, koje nanesate nama, našem narodnom postenju i našem jeziku.

Još jednu. Kušao sam dokazati, da Talijani nam nepravdu nanose, branec nam da se pišemo na svoj način — a u čemu smo mi njim krivi — ja neznam — valjda samo s toga što smo živi!

Istarski sabor.

(Konač.)

Pošto je zast. Glezer, kao što izvijestismo u zadnjem broju — u ime saborskoga odbora pročitao izvješaj o proračunu zemaljske školske zaklade za god. 1901. i o školskoj mirovinskoj zakladi za istu godinu, oglasio se je za rječ zast. Spinčić i počeo ovako:

Prof. Spinčić: Visoki sabore! Da bi čovjek..... (zaglušno drsanje, struganje s nogama.)

Prof. Spinčić: XX. secoli di cultura! Capobanda comincia e gli altri seguono!... Kad bi čovjek bio jučer čuo.

Preds.: (Italijanski njesto.)

Prof. Spinčić: Visoki sabore! Ko je jučer čuo.....

Preds.: (Italijanski njesto.)

Prof. Spinčić: ... izvjestitelja u školskih stvarih, kad se je govorilo o namještanju učitelja, imenovanju istih, morao bi misliti..... da se nigdje tako pravedno ne postupa sa učiteljima.....

to je nestalica koju niti smijemo, niti možemo tajiti!

Pa i ono knjiga, što imade u našoj literaturi hrvatskoj posve se slabo rabe u svoju svrhu. Naša mladež, željna čitanja i znatiželjna, primorana je time, da posegne za tuđjom knjigom na uštrb svoga narodnoga jezika, a manje znatiželjna i oduševljena za čitanjem posve nam kržljavi, dok napokon ne zakržljavi i propade.

Razgalismo rane, ali sasvim tim, imade ih i jošte manjih, koje se pojavljuju na ovom polju. No otkriti rane i upoznati se uzrocima, što su ih prouzročili, a ne posegnuti zatim, kako i čime da se one vidiju, značilo bi isto kao da ih ni razgalili nismo. Ta svakoj rani ima ljeka, pa je li moguće, da ga i za to nebi našli. Hajdemo, potražimo ga, te onda stanimo liečiti slabu stranu narodnoga tiela. Mi ćemo kazati svoje, a koji pozna bolje liekove, bilo mu heričetno. Jer nama nije ni do drugoga, već da se naš narod rieši tih „okova“, pa i da se slobodan podigne, do one visine, na kojoj se danaske nalaze, drugi naobrazovani narodi!

Preds.: (dakako talijanskim jezikom izražuje galerije, u koliko ga slušaju).

Prof. Spinčić: ... u obće u školskih poslovih kako u Istri... (grozna buka) ...Samo među Zulukafri može se ovakova što događjati kao ovdje, pored takovoga slabuča, kako je ovaj! Ja konstatujem i utvrđujem... (Kašalj, žviž, struganje...)

Prof. Mandić: Fakini! Kultura od 2000 godina!

Prof. Spinčić: Utvrđujem dakle... (druga galerija dolazi) ...da se nigdje u školskih stvarih tako nepravedno ne postupa kako u Istri, i to toliko pogledom na ustrojavanje škola i ustanovljivanje naukovnoga jezika, koliko pogledom na postupak s učiteljima. Ima skoro dvostruko toliko učiteljskih mjesta, za učitelje i učiteljice, talijanskih, nego li hrvatskih i slovenskih, premda ima skoro dvostruko toliko stanovnika hrvatskoga i slovenskoga jezika nego li talijanskoga, i još činite ustrajati talijanske nove škole, talijanske nove razrede; dočim činite sve moguće zaprieke ustrajanju novih hrvatskih i slovenskih škola i razreda, gdje jih kadka: a c. kr. školske oblasti hoće, i idete i na upravno sudište samo da jih osujelite... A idete na upravno sudište takodjer radi naukovnoga jezika i pobjeđujete na temelju sasvim krivih podataka. Primjer za ovo posljednje je Krasica. U njoj ima 1 ili 2 furlanske talijanske obitelji, tamo od nedavna naseljene, u kojih se takodjer hrvatski govori. Svi ostali stanovnici govore hrvatski... Ljudi su molili... školu sa slavenskim-hrvatskim jezikom... a vi ste htjeli talijansku... i dalo njim se ju... poslie pritiska učinjenoga na nje... i porabom krivih podataka... nek se jih pak tim malo po malo poltaljančaje.

Nit sa učiteljima se nigdje ne postupa tako pristrano, kako postupa s njimi zemaljski odbor u Istri, komu se c. kr. zemaljsko školsko vieće podaje. Dosta je spomenuli imena Guglielmo Grossmann i

V.

Prva a i glavna svrha jest i mora biti, da obitelj, taj prvotni faktor, koji slaže temeljni kamen uzgoja — promjenni smjer njegovog življenja, t. j. da u njoj zavladu što većma religiozno-čudoredan način življenja; jer gdje to dvoje gospoduje, tu će se i uzgojem uspjeti; a gdje toga nema, tu sve pada: nema zadovoljstva ni mira, ni božjeg blagoslova ni drugih krieposti, koje treba, da riese svaku obitelj — a šamo ona nam podaje sve to; ona nam je svet liečnosti i istine; u njoj nalazimo utjele, u njoj nam svaka nada, kao mornaru kotva — što ga još jedino uzdržava i priedi, da mu biesni element ne proguta, ne uništi svu njegovu imovinu — ladju! Zaista, gdje ona u obitelji vladu, tu izčeavaju oni žalostni primjeri, kojima obiluju mnoge obitelji; tu nije čudoredna na tako nizkom stepenu, jer mu se ona u svom bistvu suprotstavlja. Pa kada bude obitelj takva, to će za stalno posve drugom hranom platiti svoju buduću zamjenu. (Nastavak slijedi.)

PODLISTAK.

S. kojih razloga gube mnoga djeca velju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak.)

A što da kažemo o onima, koji kod kuće ostaju! ? Pa i tu, uz male častne iznimke daju djeci posve malo ili ništa prilike, da se mogu baviti knjigom, već im puste to na mišu volju. Diete po navadi, koja jošte u njemu kliju iz narodne škole — uzme knjigu u ruke. Ali i to počima bivati sve to redje; dok napokon posve ne izostane. Često se događja i to, da uza svu dobru volju ne zna on — na selu — kome bi se obratio, njega sama nije nitko na to naputio, a u mjestu nema knjižare; pa ako i imade koja privatna knjižnica, ali ta je zabravljena sa devet ključa!

K. tome dolazi u pomoć i manjkavost knjiga za taku mladež, kojima obiluju

drugi narodi kao Francuzi i Niemci. No pa ni ona se nije sama tako visoko digla, nego je napredovala s obćom književnošću, s kojom je u uzkoj svezi. Kod nas baš time oskudjevamo, to je čestoputa naša mladež prinukana posegnuti za kojekvim knjigama, koje niesu prama njenoj dobi i koje već za rana otruju pravu klicu čudoredja. Pa da, pravo je kazala Jagoda Truhelka u svom članku: „Što da čitaju naše mlade djevojke? — „Oni spisi“ — piše ona — „koje izdavaju društva i knjižare, ograničuju se sadržajem i formom u čitatelje izpod 13. godine. Za djevojke (mladež) od 14 pa do 19 godina gotovo niti nema u literaturi hrvatskoj tek nekoliko, koji bi zadovoljavali zahtjevima, što se stavljaju na šlivo za djevojke (mladež) te periode“. Nu i otac hrvatskog učiteljstva — Filipović — jadicuje nad tom oskudicom veleći: „..... Tako nam se izmedju ostalog još puno starati da o mladini našoj pribavimo što obilnijih književnih izvora, iz kojih bi ona, prama sadašnjosti, mogla više i svestranije crpiti duševne hrane. Jer da u tome naša književnost oskudjeva,

Marchi; i najnovije popunjenje učiteljskoga mjesta na Voloskom.

Ko pripada talijanskoj stranci, uživa sve pogodnosti i zaštite, makar bio najveći lopov, makar kupovao glasove, makar škole ne držao, makar imao i u moralnom pogledu ljaga, i to upravo gušnjih... (Glas: Bennati njim je tutor.) A kako se postupa, gospodo, sa novcem, koje se dobiva u ime školskih taksa? Školske takse su se uvele — tako je zemaljski odbor i većina zemaljskoga sabora utemeljio uvođenje istih — da se ustraja nužne škole. Zemaljsko školsko vijeće pak je nedavno odlučilo, da se svake godine 3 škole u cijeloj Istri podignu!... Tri jednorazrednice stoje kakve 4000 K na godinu. A potjera se u ime školskih taksa preko 180.000 kruna na godinu! Kamo idu tolike hiljade kruna, koje se godimice utjera?! (Glasovi: na „Trutz-gymnasium“ u Pazinu, na stipendije, također u Italiji!) Obzirom na to sve: obzirom na postupak zemaljskog odbora i c. kr. zem. školskoga vijeća kod ustrojavanja škola, kod ustanovljivanja naukovnog jezika, na postupak istih sa učitelji; obzirom na to, kako se troši novac, koji se pobire u ime školskih taksa, obzirom na to prosvjedujemo protiv predležecemu proračunu najodlučnije i izjavljamo, da ćemo mi protiv tomu proračunu glasovati. (Opis, što se je događalo za i nakon toga kratkoga govora, donesomo u zadnjem broju).

Protiv školskim taksam.

Tajnik Ventrella počita, u talijanskom prevodu slijedeći:

Predlog zastupnika Spinčića i drugova za ukinuća zakona 7. augusta 1896. glede školskih taksa:

U suglasju sa hrvatsko-slovenskimi občinami, su podpisani u saboru Istre i izvan njega poduzeli sve moguće korake, najprije da se školske takse neuvedu; onda, početkom godine 1898., kad su već zakonom 7. augusta 1896. uvedene bile, da se provedenje toga zakona privremeno obustavi, i međutim učini shodno kako da se taj zakon stalno ukine, i nadje način, kako da se malo po malo zadovolji sve to većim potrebam za pučko-školske svrhe.

Oni bijahu, kako i jesu sada, uvjerenja, da je školska obuka obće dobro, za koje bi svi porezovnici imali doprinasti po svojih silah; da su školske takse u protivu sa obveznošću prve obuke; da se njimi odbija pučanstvo od želje za ustrojavanjem pučkih škola. Oni znadu, da su se u drugih njenih pokrajinalah, u kojih bijahu uvedene, pokazale neshodnima, prem bijahu pravednije odmerene nego li kod nas u Istri.

Oni su predviđjali, da bi školske takse bile preteške za veliku većinu roditelja školske djece; da bi utjerivanje istih zadavalo preveć poslu već i tako preobremenim obćinskim upravama, i prouzrokovalo i kod najneprirodnijega postupka neprestanih zadjevica i razmirica, a zadavalo posla također c. k. kotarskim obćinama i zemaljskom odboru.

Zakon o školskih taksah bio je ipak uveden, tako je htjela vladajuća stranka. Vrieme pak, i dosta kratko, dalo je pravo podpisanim: Do utjerivanja školskih taksa nije nigdje ni došlo, začalo se je to učiniti ne samo u hrvatskih i slovenskih obćinah, nego i naročito u talijanskim, te se bilo prisiljeno razpisivati namele po obćinah.

U kolikoj mjeri oblasli u pojedinih obćinah te namele razpisuju, to podpisanim nije poznato, dočim su njim poznati neki slučaj, gdje se razpisuje veće, nego li se po zakon sinjelo.

Ako se jlih svagdje i razmjerno jednako na temelju zakona o školskih taksah razpisuje, onda se u ime školskih taksa utjeraje putem nameta sada već godimice preko 100.000 kruna.

Školske takse su se uvele, da se pogledom na sve to veće izdaleka za pučke

škole, dobije sredstvo za ustrajanje pučkih škola i za pokrivanje odnosnih troškova: tim načinom je zemaljski odbor i zemaljska većina bila utemeljila zakonsku osnovu; iz toga razloga i u tu svrhu mogla je ta osnova sa strane c. k. vladje biti na previšnju sankciju podnešena i ovu zadobiti. K tomu školske takse su uvedene na temelju § 64. drž. škol. zakona, koji samo o troškovih za javne pučke škole govori; u samom istarskoj zakonu o školskih taksah govori se o školskih taksah za javne pučke škole; po istom zakonu imaju mjesne obćine plaćati školske takse u zemaljsku školsku zakladu, a ta zemaljska školska zaklada sirovorena je za pokrivanje troškova, koje ima nositi pokrajina za pučke i gradjanske škole.

Po njekoj odluci c. kr. zemaljskoga školskoga vijeća imaju se svake godine ustrojiti u Istri tri škole, koje mogu pokrajnu stajati kakve 2000 kruna na godinu. Ta odluka je u očitju oprieci sa zakonom; i istodobno je najboljim dokazom, da se novac, utjerivan u ime školskih taksa, netroši za ustrajanje javnih pučkih škola kako bi se po svem rečenom i po jasnih ustanovah zakona morao.

Na temelju svega toga:

Posto je zakon o školskih taksah neshodan, i preletan;

pošto se je, otkad je uveden, svak morao uvjeriti da ga nije moguće provodjati kako je na prvom mjestu ustanovljeno;

pošto su nameti u pojedinih obćinah u ime školskih taksa na jednom gradno poskođili;

i napokon pošto se novce, 180.000 kruna na godinu, koji na temelju zakona moraju uticati u zemaljsku školsku zakladu, netroše za ustrajanje pučkih škola, kako bi se po zakonu moralo, te pošto tim načinom neodgovaraju nit razlogu nit svrsi, rad kojih bijahu uvedene, te se i zakon, potvrđen Njegovim Veličanstvom kriši; to stavljaju podpisani slijedeći predlog: Visoki sabor neka izvoli odlučiti:

1. Zemaljski zakon za Istru 7. augusta 1896. br. 25., tičući se školskih taksah, se ukida;

2. Ovaj se predlog izručiti na produčenje i izvještaj financijskom saborskom odboru, uz nalog da ujedno prouči i predloži, kako da se, bez školskih taksa, postupice udovolji rastućim potrebam za pučko-školske svrhe.

Kopar, 3. augusta 1901.

Spinčić, Mandić, Kozulić, dr. Laginja, Kompare.

Utok M. Perkovića.

Zast. Varetton izvješćuje o utoku Martina Perkovića, posjednika iz Smoljanah, obćina Sanvicensi, proki ukinuću zaključka obćinskog zastupstva u Sanvicensi, da se grade pučke škole u Smoljanah i Bokordičili.

Zast. dr. Laginja, izrekao je u tom predmetu temeljiti govor, kojega je bilo teško razumjeti, jer obćinstvo na gospodskoj galeriji kašlje, kiše i strže nogama, na što je zast. Laginja pripomenuo, da je on pružio dosta jasne dokaze snosljivosti i susretanja, pa da bi se moralo i napram njemu imati obzira. Neki članovi većine potvrđuju; predsjednik opominje obćinstvo — koje neće da se umiri, na što dovikne zast. Mandić: „Gonite van te gospodske fakine“, koje konačno odpremise sa galerije. Za govora, koji je učinio na sve, gojga razumije, dubok ulisak, sjedio je načelnik obćine Sanvicensi zast. Doblanovič poniknute glave kao da mu, sa čita smrtnu osudu. Tim krasnim govorom trebalo bi upoznati napose stanovništvo kotara puljskoga; te ćemo gledati donijeti ga u cijelosti kasnije po stenografskim bilježkama.

Većina prihvati odborov predlog, da se utok zabaci.

Utok Valentina Krničkaka.

Tajnik Varetton čita izvješće zem. odbora o utoku Valentina Krničkaka iz Vranje, obćina Boljun, protiv razpusta upravnog vijeća u Vranji. Većina prihvati izvješće bez razprave jer nitko od manjine nije ništa znao o tom utoku.

Predsjednik izjavi zatim, pošto je iscrpljen dnevni red, da će zasjedanje odgoditi do polovice septembra (do 12. septembra) te da će se tada razpraviti neke nove zakonske osnove; diže sjednicu.

DOPISI.

IZ SLUMA, dne 9. augusta. Dan poslije svršetka školske godine imali smo kod nas prvo sveto pritešćenje. 29 djece toli iz Sluma, koji iz Bresta, Krojnjaka i Klenovčaka pristupilo je k stolu Gospodinovom. Sve, staro i mlado, bilo je veselo. Zastave se vijale, zvonovi su veselije zvonili nego obično te crkva bila urešena najsvetčanije, a veselje rajsko moglo se je čitati na obrazima naše djece, kad je naš Spasitelj Isukrst po prvi put nasilio njihovu dušu. Nakon bogoslužja okriepili smo se malo ukupno sa dječom, malo poigrali te tako svršili naše slavije. I kad su se vraćala djeca svatko svojoj majčici, znadem, da je budi koji između njih rekao: „Hvala Bogu, da smo svršili taj nauk“. E, muka bila je velika kroz dva mjeseca i pol svaki dan hoditi uru i preko ure daleko u Slum na nauk — grije li toplo sunce, pada li hladan daž, budi bura, budi jugo. Pohvaliti moramo djecu, da su g. svećenika rado slušala i marljivo učila nauk i molitve. Zahtievao je od svih sve molitve po „Očče budi volja Tvoja“, a od one djece pak, koja su polazila školu, poлаг svega još molitvu „De profundis“ u hrvatskom prevodu. Slumska djeca naučila su to po knjizi blagopokojnog Dobrića. A ni izvanjska nisu htjela zaostati. Naprosila su svoje majke, da jih nauče zahtjevanu molitvu. I znala su ju. A evo, kako je molila četrnajsogodišnja djevojka iz Bresta „De profundis“:

„Profundis klame a te domine, zalovaci mei štiti pregi šori se mei tena domine teno mio domine, oškre di noci pupci jože podevenca: metižare, metižare. Reklam eterne dvenesc domine. Luc perpetua luc eterne, rekescane in pace. Nase mrtve Bog pomili. Nam živim Bog daj mir i zdravlje i sreću.“

Pomilovanja vriedna bila je djevojčica, gledajuć ju, kako se je tresla od smoga straha bojeći se, da ju ne bi svećenik ukorio sporadi kakove pogriješke. Nu, na molitvi nije razumio ni riječi. Napisaio ju je, da razmislija, u kom jeziku se molitva na sebi ništa, još manje hrvatskoga, morao si je misliti. Jeli možda Slogod rumunštine? Pokazao ju drugim svećenicima i nekim Žejancima, kojim rumunjski jezik nije baš nepoznat. A svi su mu kazali, da ne znaju toga jezika.

Kušao je kasnije, da dozna, kako se molitva „De profundis“ u Slumu. Od djece malo ih znade moliti po starinsku, a ipak ju je našao, da ju može zabilježiti. Evo Vam je:

„Profundis sklavi a te domine, sadivaca mea, pien tuiš stradicie; perkešnuš meis kosuštes š neboš, kje perpeccata perfanan tua custodia matutina kustodia dispera misere domine mizerikordie e kopioza poderedenciu tižere di matizare sinkvitatis poseis. Rekiem eterna dona eis Domine. Luc perpetua rekieskans in pacie. Amen.“

U ovoj molitvi može se lahko naći slijed latinštine. Odmah smo se pitali, od kuda bi došla latinska molitva med naš hrvatski narod? Ako je nije donesao kakav pobožan pastir, koji je u zimskoj dobi oveć pasao na Rovinjstini ili Po-

reštini i u proljetnoj dobi doma učio djecu, onda za stalno morao je to naučiti kakav svećenik u Lanišću, kamo su morala u prijašnje vrieme — 2/3 sata daleko — i naša djeca na nauk. Mislite si tako, koliko truda je morao imati taj svećenik sa dječom prije, nego ih je naučio izgovarati riječi, kojih ni najmanje nisu razumjela. A uspjeh? Majke mude i dandanašnji svoju djecu sa onom istom molitvom, a djeca hrbiljaju za svojom majkom kao papige, neznajuća što. Koliko časti se daje takovom molitvom Bogu, koliko hvale se pjeva Njegovoj majci? Koliko dobitka imaju duše u čistilišću? Za stalno nikakova, jer samo usta govore, a srce štiti. Koristi nikakove, a duševne šteta za djecu puno! jer kako su ovu naučila djeca tako su i druge molitve — premda u domaćem jeziku — samo na brzo i bez razmisljanja kako će izgovarati; a to znamo iz vjeronauka, da takovo hrbiljanje nije molitva, oslaja samo izvanjsko izgovaranje riječi — bez ufanja na plaću kod Svevišnjega. Siromasna molitva djeca, koja ne mogu zbog takovih molitava nikada čuti sladnosti molitve, nikada uživati mira i utjehe, koju nam dava molitva u toj dolini suzi! Od tada mlohavost, od tada doševna lienosť, od tada početak bezvjerstva, od tada stalno prokletstvo. A tko je svemu tomu kriv? Samo onaj, tko tujdi, naroda neumiljivi jezik sili u naše crkve; onaj, koji zahtievra, da se ima u nepoznatom jeziku ucieptiti vjerske istine u njezna srca naše mladeži. Daleko mu kuća!

Velikodušni dar našega Mecene.

Preuzvišeni djakovački vladika i dobrotvor hrvatskoga naroda Josip Juraj Strossmayer, sjetio se i našega „Prvoga Istarskoga Sokola“ u Pulli i poklonio mu za druženje svrhe (za narodni sokolski dom) liepi dar od 1000 kruna, — poprativ pošiljku ljubeznim vlastoručnim pismom, upravjenim na zastupnika dra. M. Laginju, koje pismo će odbor pomno sačuvati kao dragocien dokaz biskupove ljubavi prama hrvatskomu narodu u Istri. Evo mu sadržaja:

Mili gospodine i prijatelju!

Evo Vam pet stotina forintih za Vaše društvo „Sokola“, koje se utemeljilo, a ja ću nadodati s vremenom još toliko, ako društvo bude zaisto napredovalo. Vi se Hrvati i Slovenci na obali istočnoga adriatskoga jezera za svetu stvar borite, ter Vam svatko, tko plemenito srce u grudih svojih goji, najbolji uspjeh željeti mora.

Nek pa oni narod hrvatski i slovenski sav sarvat postane Sokol, koji će obalu istočna jadranskoga mora na vieke sačuvati preuzvišenoj našoj dynastiji i monarhiji.

Preporučujući se Vašoj i Vaših milih sunarodnika miloj uspomeni, bratskoj ljubavi i pobožnoj molitvi

Josip Juraj Strossmayer,
biskup.

U Kiselici ružičakoj, 13. kolovoza 1901.

Odbor Sokola zahvalio se izravno biskupu, a mi mu kličemo: neka ga Svevišnji živi i blagoslovi na sreću našeg nam naroda!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugarska. 18. t. mj. proslavio je car i kralj Fran Josip I. u uzkom obiteljskom krugu u Islu svoj 71. rođendan. Svi narodi Austro-Ugarske proslavili su po davnom običaju rođendan Njegov. Veličanstva pomolivi se Svevišnjemu, da mu produži život do skrajnih granica ljudskoga života, a da uzmogne zadovoljiti i usrećiti svoje narode.

Stalni odbor austrijskog središnjeg ureda za zaštitu poljodjelskih i šumarskih probitaka, prihvatio je jednoglasno predlog, kojim se pozivlje vlada, da odstrani kod budućih pregovora za trgovačke ugovore pogibelj, koja se nalazi u carinskom cieniu.

Dne 16. t. mj. imao je poznati radikalni zastupnik Klofač sastanak na Krajevskih Vinogradih kod Praga. Na sastanak je došlo mnogo socijalista, koji su mu zaprijetili govoriti. Između njegovih pristalica i socijaldemokrata došlo je do sukoba i do šaka i redarstvo razjeralo je skupštinare iz dvorane.

U lavovu preminuo je dne 17. t. mj. na svojem posjedu u Chorostkuru grof Vilim Siemanski-Lewicki, član gospodске komore i predsjednik galicijske hipotekarne banke.

Iz posljednjeg sastanka pouzdanika narodno-katoličke stranke u Ljubljani, na kojem je prvak stranke dr. Šusteršič izvijestio o položaju, valja nam još zablijeliti, da se je on nepovoljno izrazio o položaju i proli svakom pokušaju, da se ustroji parlamentarna većina u carevinskom vieću. Odsudiv oštro postupanje zastupnika narodno-napredne stranke, potuzio se je i na pojedine zastupnike mladoškopskog kluba, koji da se drže neprijateljski napram slovenskoj katoličkoj stranci. Konačno je odsudio govornik oredbu vlade u Kranjskoj, koja je razpisala izbore za 12. septembra t. g., što da je za slovenske gospodare radi poljskih radnja najnepovoljnije vrieme.

'Hrvatska Kruna' upravlja poziv na zastupnike Bučića, Biankina, Ferri-a, Perića, Ruženića i Trumbića, da izaberu između sebe pouzdanike, koji će sa trojicom članova čiste stranke prava — Baturić, Bojanić i Prodan — ugovarati glade uzpostave jedinstva stranke prava u Dalmaciji — bez obzira na stranačku borbu u Banovini.

Između riečkih 'Ungareza' vodi se novinarska borba radi kandidata za grad Rieku na saboru u Budimpešti. Jedan dio građana ponudio je kandidaturu grofu Ljudevitu Bathlyany-u, koji je izjavio, da se prima kandidature ne bude li sadašnji riečki zastupnik više kandidirao na Rieci. Prijatelji riečkog načelnika dra. Mayjendera ponudise ovom kandidaturu, koju je on i prihvatio. Prije nego li dođe do izbora zahvaliti će se po svoj prilici jedan od kandidata na kandidaturi.

Crna Gora. Posredovanjem crnogorske poslanika u Carigradu — Bakića, izdala je turska vlada predstožnjiku skadarskog okružja nalog, da poduzme potrebite korake a da uzmogne zaprijetiti sukobima na urbanasko-crnogorskoj medji. Ujedno je izjavila turska vlada, da se na spornom zemljištu u Mokroj neće obaviti ove godine poljske radnje i da je pripravna dati oštećenim odštetu.

Crnogorski poslanik obavijestio je ponovno tursku vladu o tom, kako se pripravlja 20.000 Arbanasa, da navale ne samo na Mokra, nego i na druge točke crnogorske granice. Turska vlada obećala je poslaniku, da će poduzeti stroge mjere a da nedođe do navale.

Srbija. Rimski list 'L'Italie' od dne 17. t. mj. piše, da će se srbski kraljevski supruzi nakon posjeta u Petrogradu i u Carigradu svratiti i u Rim u posjete talijanskomu dvoru. Talijanska kraljevska

obitelji, da će tom prigodom, da izmiri vladajuće kuće na Catinju i u Biogradu. — Ratni ministar dao je ostavku s nepoznatih dosad razloga. Govore, da će ga zamijeniti Lazarević.

Bugaraka. Poznati vodja macedonskoga odbora Sarafov, proti kojemu se je v. d. dila prošloga čedna razprava u Sofiji radi raznih zločina, bio je nevinim proglašen.

Rusija. Ministar financija Witte zaputiti će se nakon posjeta Mančurije, koju su zaposjele ruske čete, u Jokahamu i Tokio. Tomu posjetu na japanskom dvoru pripisuje političko znamenovanje. — Ruski prijestolonasljednik imao bi se zaručiti sa jednom mladom englezkom vojvodkinjom, nećakinjom kralja Eduarda VII.

Italija. Novi dokaz, koliko je Italija pouzdan saveznik Austro-Ugarske, pruža nam nedavni događaj u Draču u Albaniji. Austro-ugarski konzul u Draču boravio je na dopustu, te je dobio nalog, da se odmah vrati na svoje mjesto. U tamošnjoj je naime grčkoj školi opisivao učitelj talijanskoga jezika djakom pomorsku bitku kod Visa za Austro-Ugarsku tako uvredljivim načinom, da se je austro-ugarski konzularni činovnik, koji je tomu predavanju prisustvovao, morao odaljiti. Deputacija grčko občine izjavila je austro-ugarskom konzulu svoje duboko sažaljenje radi netaktnosti talijanskoga učitelja, koga je iz službe otpustila.

Pokrajinske:

Malenje biskupa koparskoga, rodom Talijanca, pred 201 godini o slovenskoj službi božjoj u crkvi. Akoprem je ono, što je vriedni biskup koparski Mons. Paval Naldini, rodom Talijanc, god. 1701. o slovenskoj službi božjoj u crkvi, u svojoj zanimivoj knjizi 'Corografia ecclesiastica o sia descrizione della città e della diocesi di Capodistria' pisao već pred nekoliko godina bilo priobčeno listu 'Pensiero slavo', to mislimo, pošto vidimo da su naši protivnici naročito u pogledu našeg starodavnog prava slavenske službe božije u crkvi nekako veoma kratke pameti, da neće škoditi, ako ono, što stoji na str. 473 i d. te knjige o tom predmetu, ponavljamo.

Evo kako je pravedni Talijanc-biskup pismo:

'S'uniscono dunque le due nazioni nella Città e nella Diocesi esistenti, Italiana e Schiava, nel pio culto dell' unica, santa, e Cattolica Religione; e come l'una e l'altra d'esse vanta per ragione d'origine spiritali generosi, e grandi, perche pieni di Gloria nel maggior ossequio, e splendore di quella santamente gareggiano. Se le Chiese in Capo d'Istria, in Pirano e in Isola erette o ristaurate, ed i Consorzi ivi fondatti; o accresciuti sono parti della pietà Italiana; anco nelle Ville Diocesane alla riedificazione degli Altari, ed al moltiplice delle Confraternite s'impiega la divozione Schiava. E ben dimostra il Signore l'iddio gradire i gloriosi affetti d'entrambe le nazioni; poiche se prevede agl'Italiani de' venerandi Sacerdoti, che loro porgono le divine preci; li salutiferi Sagramenti, e la Santa Messa nell'idioma Latino, e gl'instruiscono co' morali discorsi nell'Italiano; concede anco alli Schiavi (forse con più amolo privilegio) sacri Operarij, che non solo Prediche, ma Uficio, Messe, Sagramenti, e quanto può desiderarsi a un buon Fedele, li somministrano in linguaggio Schiavo, loro proprio e congenito. O quanto più allacciano l'huomo le voci del materno idioma, e quanto più feriscono il cuore gli accenti instillati coltate!

Avventurata Chiesa Giustinopolitana, che di Nationi tanto diverse coaduna nel culto, divino ossequiosi i Fedeli. Che se non e questo privilegio del tutto suo proprio e singolare; ne meno s'accomuna a molte Cathedrali anco più insigni del Cristianesimo.

(P r e v o d : Sjedinjuju se dakle dvie narodnosti, obstojeće u gradu i u bisku-

pji, talijanska i slovinska, u pobožnom postovanju jedine, svete katoličke vjere; pa kao što jedna i druga slavi iz svoga križa porođene dohove znamenite i velike jer pune slave, tako na sve veću čast i sjaj one svete se natječu. Crkve Kopra, Pirana i Isole podignute ili popravljene i bratovštine ovdje utemeljene ili pomnožane plod su pobožnosti talijanske, a jednako skrbi u selima biskupije pobožnost slavenska za obnovu žrtvenika i umnožanje bratovština. Gospodin Bog pako jasno pokazuje, da mu je mila slavna ljubav obadnih narodnosti, jer ako providja Talijane uglednim svećenicima, koji im pružaju božanstvene molitve, spasonosna svetolajstava i svetu misu u jeziku latinskomu, koji ih naučuju moralnim propovedima u talijanskom jeziku; dopušta također Slovincima (možda većom povlasticom) svete radnike, koji ne samo propovedaju, da li bogopaložje, mise, svetolajstve i sve što samo može dobar vjernik zaželjeti, podjeljuju u njihovom vlastitom i prirodjenom slovinskom jeziku. Oh koliko krepičije privezuju čovjeka glasi materinskoga jezika i koliko dublje prodiru u srce rieči milikom zađojene! Srećna crkvo koparska, koja imaš viernika toli različite narodnosti a sve odane božanskoj vjeri. Pa ako nije to povlastica izključivo tvoja, malo ćemo ju gdje naći u brojnim katedralama kršćanstva, koje su još važnije od tebe). — Eto, tako su sudili talijanski biskupi pred 200 godina; a danas?

Uljudan kontrolor. Na drugom mjestu današnjeg broja naći će naši čitatelji, viest iz Višnjana, gdje se spominje medju ostalim i nesreća, koja je zadala devetogodišnjeg djaka putke škole u Višnjanu i sina našeg zaslužnog rodoljuba g. Antuna Radoša iz sela Radoša.

Nakon nesreće dne 7. t. mj. sjeo je naš Radoš žalostan i potrt za nesrećenim mu, sinom u voz pak hajd u Poreč, da uzmogne drugi dan rano parobrodom u bolnicu u Trst. U Poreču odsjeo je u gostionici kod Frana Lukeša, gdje je i prespao. Dok je na večer sjedio u gostionici tužan i žalostan za stolom, pristupi k njemu kontrolor W a l d m a n n, koji vrši službu kod gradnje željeznice Trst — Poreč na prugi Višnjana — Poreč. Bez ikakvog uvoda zapita oštro i grubo jadnog Radoša: 'Cosa že nat' con v' ? Ze colpa vostra, dovè sorvegli i propri figli; ze colpa vostra... i p o k a z a v m u r o g i — zavikne: 'questo ve sta!'

Naš Radoš ostao je kao okamenjen, neznajući bili plakao ili onomu prostaku odgovarao. Sutio je i teško uzdahnuo. Iza toga uputio se je taj u l j u d n i kontrolor k drugomu stolu, kod kojega se je nalazio oružnički stražemstar. Tada počese razgovorati njemački valjda o prijašnjem događaju.

Kasnije zapita stražemstar Radoša, da mu kaže po pravici, kako se je nesreća dogodila. Ovaj mu izpriповiedil sve što je znao o nesretnom događaju. Na to se obrati stražemstar k u l j u d n o m u kontroloru, kojega je Anko pošteno njemački osapunnao, da je naglo pobrao iz gostionice sila i kopita.

G. Radoš prijavio je čitav taj događaj oružničtvu u Višnjanu i kolarskomu sudu u Poreču. Boljega svjedoka nemože imati nego li je spomenuti g. stražemstar. Javiti ćemo vam u svoje vrieme, što će rečene oblasti sa u l j u d n i m kontrolorom W a l d m a n n o m.

Iz Višnjana pišu nam 11. t. mj.: I u ovih stranah napreduje dobro gradeža željeznice Trst — Poreč. Do nedavna nadzirali su radnju nedaleko nas vrlo čestita gospoda braća Nochel, za koje neznamo odakle su, ali su govorili medjusobom mađarski i poljski a s nami dobro hrvatski. Radnici bijahu snjimi vrlo zadovoljni, jer su bili prijazni i susretljivi, dotim je sada posve drugičije, odkad nadziru radnju gospoda iz talijanske kraljevine. Braća Nochel nadzirali su radnju od Vi-

šnjana do Noverasi i svuda vladalo je osim mira i reda, također obćenito zadovoljstvo. Na njihovo mjesto došli su Milanezi, pak si možete i sami pomisliti, kako postupaju sa našimi radnicima, kojih nerazumiju. Bilo je ovdje i radnika iz Hrvatske, ali Milanezi odpravise ih brzo preko granice, jer u Istri više zapovieda Milanez nego li podanik Njegov. Veličanstva Frana Josipa I. Jedne nedjelje u jutro odpravili su Milanezi hrvatske zidare — jer da neima radnje, a poslie podne uzeli su na isto mjesto zidare iz Italije. Vi se tomu nećete čuditi, jer smo u Istri, gdje se junački pripravlja puteve za obećanu zemlju.

Kakav vlada red kod tih radnja, neka vam služi sljedeći žalostni slučaj. Kod ovakvih radnja porabi se dosta dinamita za vrtnje i minanje kamenja. Taj dinamit bi morao biti sahranjen na takvom mjestu, da nemože do njega nitko drugi, van onaj, koji ga kod radnje treba. Ali to nam nije tako. Evo da nije. Prošloga čedna uzeli su iz h a r a k e školski dječaci 4 kapsule dinamita i neznajući šta je to. Misleć da su to kakve fućkalice stali oni u iste fućkali iduć u školu u Višnjau. Jedan između njih — mali Radoš, sin našeg vriednog Antuna Radoša — za nesreću svoju htjede, da vidi što je u toj fućkalici. Uze kamen te udari po kapsuli, koja se razprsu i siromaha teško na ruci i njesto na glavi rani. Unesrećenog detka odneo je otac u Trst u bolnicu, gdje mu odreže komad prsta. Sreća božja, da ga nije udarac dinamita jače zahvatio; jer bi bio stalno na mjestu mrtav ostao. Da se to više nedogodi morali bi oni, koji imadu nadzor nad radnjam malo bolje pazili na to pogibeljno stridljivo.

Na korist 'Družbe sv. Cirila i Metoda' za Istru. Hrvatska mladež orahovačka priredila je dne 15. toga mj. u prostorijah velikog cvjetnaka Gutmanova veliku zabavnu večer s diletantskom predstavom. Čist prihod namijenjen je polovicom za osnuće domaće pjevačkog društva, polovicom pako 'Družbi sv. Cirila i Metoda' za Istru.

Zivila sviesta orahovačka omladina i ugledali se u nju i drugi mladi Hrvati!

Hrvatska škola u Voleskom. Od tamo nam pišu, da je kuća za hrvatsku školu srsčena i da bijaše prošloga čedna od oblastih pregledana i prikladnom proglašena. Drugi put o tom više.

Talijanska uljudnost. Iz Barbana pišu nam 12. t. mj. Na 8. tekućega mjeseca došla su pod noć u naše mjesto dva plominska Zagorca sa česnom i lukom. Po starom običaju razgovarali su vrede pod našom ložu, kako to i drugi trgoviči čine i gdje se putnici zaustavljaju više stotina godina. Jedva sloziše svoju robu, pristupi k njim poznati puntarski šarenjak te stade zaltjevati od utrudjenih i izmučenih muzeva, da se odmah pobera sa robom izpod lože, jer da oni su furešiti i da neimaju nikakva prava ondje otpučinuti. Siromašni putnici, koji su učinili do nas preko 10 ura hoda, mislili su s početka, da se onaj nemilosrdnik šali, nu do mala se uvjeriše, da tomu nije tako. Ni pet, ni šest, uhvati vrede sa česnom pa je svom silom pobaca po barbanskom trgu. Kad je srsčio svoj junački posao sa vredami, uhvatio je i mjeh, u kojem su imali nješto pića, pa im i to baci na trg.

Nu znajte, da to junačko djelo nije prvo — a valjda ni zadnje — toga šarenjaka. On ho je i dne 15. novembra prošle godine napao na našega čestitoga rodoljuba Pavla Špada, koji bijaše u pogibelji, da ga nije obranio Barol Mirković. Tomu junaku napram slabicom poručujemo ovim, neka pusti na miru mirne i vriedne osobe, osobito putnike, koji dolaze iz daleka, da si zasluže poštenim načinom korice kruha. Neke znade, da jošte nije umro i da je još bogatiji muzeva nego li je on, moralo po svietu trbuhom za kruhom. To proganja siromaha i putnike,

taj nije čovjek i nemože imati sreće ni na ovom ni na drugom svijetu.

Za talijansko svećenstvo. Ovih dana držalo je poznato talijansko društvo „Sv. Justa i Nazaria“ u Kopru godišnju glavnu skupštinu, o kojoj donasa tršćanski svećenik čifuti i točno izvješće. Iz toga doznajemo, da talijanski mladići, koje to društvo podupire, dobro napreduju, da ide i ljetos jedan u bogoslovno sjemenište i da su imali na teretu zadnje godine 15 pitomaca. Od molitelja za buduću školsku godinu primilo je ravnateljstvo petoricu, a dvojicu preporučilo je tršćanskomu magistratu, da ih on podupre.

Kako je poznato, svrha je društva „Sv. Justa i Nazaria“ odgajati talijansko svećenstvo za tršćansko-koparsku biskupiju. (Za porečko-puljsku misli presv. g. Flapp. Op. slag.) U tom društvu nalaze se svi svećenici rečene biskupije. Ovo društvo podupiru ne samo talijanske obćine Istre, već dapače i zemaljski odbor u Poreču i židovski magistrat grada Trsta. Te podpore izdaju najbolje svrhu ili cilj onoga društva. Lažliberalna gospoda širom Istre nepodupiru društva „Sv. Justa i Nazaria“ radi toga, da odgoji biskupiji vrijednih svećenika — nego da odgoji onakvih svećenika, kakvi su zloglasni mladi reformatori, koji neimaju u sebi ni na sebi ništa svećeničkoga, nego strogo svećeničke halje.

Skroz židovska delegacija grada Trsta nedaje podporu tomu društvu radi kulturnih namjera rečenoga društva, već u tu svrhu, da budu mladi talijanski svećenici u Trstu i Istri plesali kako im bude židovski „Piccolo“ svirao. Nije li možda tako?

Dvadesetpet-godišnjica. U nedjelju dne 18. augusta o. g. prošlo je 25-godina, odkad bijaše prometu otvorena istarska željeznica.

Iz drugih krajeva.

† **Dr. Josip Katzl**, bivši ministar financija, državni zastupnik itd., umro je jučer nakon kratke bolesti u svojoj vili Mišković kod Sobiestave. Pokojnik bje rođen g. 1854. Pokoj mu duši!

Plemeniti čin. Nedavno preminuo je u Bolonji vrlo čestit hrvatski kapetan g. Fran Šodić, rodom iz hrvatskoga Primorja. Za života odredio je g. Šodić, da podiele njegovi baštinci u plemenite narodne svrhe 900 kruna, koje je pokojnikova obitelj poslala uredništvu „Novoga Lista“ na Rieci, da je podieli ovako:

Učenikom pučke škole u Kostreni sv. Luciji 100 K. Siromahom sv. Lucije 100 K. Društvu sv. Cirila i Metoda za Istru 100 K. Siromašnim djakom sušačke gimn. 100 K. Siromašnim djakom pazinske gimnazije 100 K. Siromašnim djakom nautičke škole u Bakru 100 K. „Matici Hrvatskoj“ 100 K. Društvu sv. Jeronima 100 K. Vatrogasnom društvu na Trsatu 100 K.

Ove svote same po sebi i njihova namjera govori riečitije od svake pohvale na nspomenu pokojnika i pokazuje, kakova je čovjeka u kapetanu Franu Šodiću izgubilo hrvatsko Primorje i pomorski stališ, komu bijaše od dike.

Liepo djelo zaslužuje, da se za pokojnikovom uspomenom kaže pohvalna rieč i da ga se dobron mislju sjeti svaki Hrvat, koji ga je poznao i za njega čuo. A mi ne možemo nego želiti narodu još mnogo ovakvih sinova, kakav mu bijaše pokojni kapetan Fran Šodić. Laka mu zemljica!

Talijanska uboda (Spia). Službeni list tirolske vlade „La Patria“ od dne 10. t. mj. javlja, da su zatvorili u tveđjavi Trenta, jednoga talijanskoga častnika, kod kojega su našli nacerte austrijskih tvrdjava. Nu, uvaživ prijateljske odnose izmedju Italije i Austrije, odustalo se je od svake kazne. Ime častnikova zaštitio je zbog njega samoga. Biti će odpravaen austrijskim častnikom do granice. Za vrijeme njegovog uapšenja postupalo se je s njim naj-

prijaznije. Tako službeni list! U drugom jednom listu čitamo, da je uhvaćen častnik major jedne artiljerijske pukovnije, da su doista kod njega našli fotografičke snimke austrijskih utvrda, ali da se je ipak s njim u tamnici najobzirnije i najprijaznije postupalo; njegovime da se neće odati, jer da bi mu se tim škodilo, te da ga je do talijanske granice gospodski odpralo jedan austrijski major. Prijatelj, s kojim smo razgovarali o tom uapšenju i izvati-rednoj prijaznosti austrijskih oblasti napram talijanskomu špiunu, ni se nije mogao dati mira, kako se može postupati sa stvorom, koji je toli nizko pao, onako prijazno i velikodušno. Mi smo nastojali prijatelju dokazati, kako je svaki pojedinac, svako društvo i svaka država kovač svoje sreće; kako može pojedinae, društvo i država raditi sama sebi o glavi ili o životu i da bi bio lud svaki onaj susjed, koji se nebi okoristio zasliepie-nošću ili mahitnošću pogibeljna susjeda. Na taj način uspjelo nam je osvjeđečiti prijatelja, da su austrijske oblasti u južnom Tirolu posve pravilno postupale sa talijanskim špiunom, koji u ostalom nije imao druge nakane, nego da si pribavi nekužne nacerte (tvrdjava i utvrda) na austrijsko-talijanskoj granici. Pa koji je to grieh, kakav bi to bio zločin? Uvaži li se k tomu, da onaj major pripada prijateljskomu i saveznomu susjedu, tada iz-čežava svaka sjenca kakvom nedjelu. Da, da, kimao je naš prijatelj, na naše doka-zivanje, kako bi bile imale austrijske ob-lasti pravo za pravo onoga talijanskoga ju naka odlikovati kakvim visokim re-dom, te ga popratiti slavodobitno sa glazbom na čelu do talijanske granice, a da nam se nereče u Italiji, da smo proš-taci i divljaci, da jošte nismo naučili ni početke uljudnosti neimajući ni pojma o kakvom međunarodnom pravu. To bi bilo plemenito i vitežki; tako bi stalno dobri naši susjedi postupali sa našim špiunom — kad bi se ih dočepali, ale mi, da, mi smo uvijek stoljeća za drugima!

P. S. Stavili bismo glavu, da su g. majoru ostavili one nekužne nacerte, onu vojničku igrariju!

Razglednice. Pred malo godina ušlo je u modu šifjati iz daleka i bliza prijateljima i znanicima razglednice prediela i gradova. Kasnije su nadošle razglednice sa likovima glasovitih ljudi i simbolične razglednice. Sad je već celi svet razgled-nicama poplavljen. Kako su se razglednice širile tako se i usavršivao ukus publike, te dan danas ljudi se već ne zadovoljavaju s ječnostavno štampanim razgledni-cama već zahtjevaju u njima umjetničku ljepotu. Zato je poduzela bečka firma Karlo Schwidernoch, Burggasse 70 VII./3 Beč, izradbu finih umjetničkih razglednica, te ih izvršava, kao što smo se mogli osvje-dočiti, vrlo ukusno i uz povoljne cene. Rodoljubi za privatne naručbe i naša školska družba sv. Cirila i Metoda, mogli bi se obratiti ovoj firmi za izradbu finih, razglednica istarskih mjesta i prediela, pa ih turiti u promet na korist družbe ili djačkog pripomoćnog društva u Pazinu.

Potonno parobrod „Šibenik“. U sriedu poslije podne odplavio je iz Trsta put Dalmacije kreat rohom i sa 1 putnikom parobrod „Sebenico“. U mljском zalievu sukobio se je sa novim ruskim parobrodom „Mongolia“, s kojim su pravili tamo pokuse. Uzrok sukoba nije jošte poznat, ali udarac bijaše toli jak, da je „Sebenico“ malo iz sukoba potonuo sa svom trgovačkom rohom. Srećom nebijaše druge nesreće. Pomorska oblast izpituje, na komu je krivnja zbog te nesreće.

Baba od 26 godina. Englezki listovi pišu, da je neka gospođa Cambell, kojoj je sada 26 godina, ovih dana postala babom. Ona se je naime udala u 11. godini; godinu kasnije postala je majkom. Njezina kći udala se je u 13. godini, te

je nedavno rodila sina i tako je gdje Cambell sa 26 godina postala babom. Šta će još postati ako proživu još 50 godina?

Književne:

Rikard Katalinčić Jeretov: Zadnje pjesme. Zbirka pjesama talentiranog Istranina u vlastitom izdanju.

Listnica uredništva i uprave.

Dr. K. u O. U svojem „Priposlanom“ napeli ste jako strune, te rabite protiv njih — doista neimenujući jih — takovih oštih izraza, kakovih naš list nerabi, i kakvim bi bilo dobro da se naš narod, komu je list namijenjen, nepriučava. Već s toga nebi radi tiskali Vašega „priposlano-ga“. Po našem uvjerenju bilo bi bolje i za Vas, da se onoga neobjavljuje. Najplemenitija osveta Vašim neimenovanim neprijateljem biti će ta, ako se tim prije moguće, uz svoja svojstva, dovinete svoja čilja. Da bude čim prije, vruća je želja i naša!

D. M. St.: Članak o tamošnjem vrtu donieti ćemo u više budućih brojeva.

G. dopisnik u Dubašnicu: Vaš izpravak tiskati nemožemo, jer neodgovara zakonškim ustanovam o tisku; izpravite, kao što se svuda izpravlja: „nije istina, već je“ itd. a tumančenje prepustite drugim, pa ćemo Vam rado tiskati. U ostalom Vaš istomisljenik izpravlja skoro isto u dopisu iz Dubašnice kojega ćemo probčiti u budućem broju. Da ste nam zdravo!

G. dopisniku iz Labinstine. Vaš dopis, kao odgovor dru. Greš na njegovu interpelacija u saboru, donieti ćemo u budućem broju.

Objava.

Podpisani časti se javiti gg. trgovcima, da mu je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Puli izdalo dozvolu senšajle za vino, žito, svakovrstno voće i živinu u mjestnoj obćini Kanfanar, te se uljudno preporučuje

sa štovanjem odani

Ivan Stipančić,
senšal.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina
i maslinovog ulja.
Zaljevo na zahtjev uzorku svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinovog ulja. Cijelo sa jakom mišao.
Vino opromama u sudovima od 56 l. napred: Velike naručbe ališe: ravno-iz Dalmacije.
POLA, sa štovanjem
Via Ostija 31. Ant. Trančić i drug.

Restauracija
ŠEPUKA - PAZIN
sa sobama za prespavanje
preporuča se
p. n. obćinstvu i putnikom za mnogobrojani posjet, obećajuc uvijek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i krepka vina. Dobiju se također de-sertna vina, likeri i slastiice.

Prvo slovensko skladište pokucstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marazzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurencija nemoguća jer je pokuštvo iz prve ruke.

Podpisani preporuča p. n. obćinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli, u prvom katu.
U zalihii imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, krojački majstor.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Methodijske žigice!

Da se jednoga pošto sa ještinom prodajom robe na hazardu, to je jedna od najvećih škarskih tvornica ura rad reklame meni poslala svoj fabriku, da ga populariziram i **žig za ista traje**, prodaju se sliedeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.
Svakoj je uri prilozena košuljica od koža i jedna novo iznađeno umanjeno zrcalo kao dar, badava.
for. 2.50 jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posebjije-stoji njenim franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa ameri-kanskim posrebrjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrjenim en-glezkim lancem i kutijom.
for. 11. — prava sa 14 karat. žlata Remontoir žepna ura sa ele-gantnom kutijom iz atlasa i lancem.
Sve je garantirano za 3. godine.
Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko izljudacem: Slični su oglasi patverent. Dobit su moze uz gotov novac ili post. pouzecem kod trdke
BRACIA HURVIZ
Skladište ura i slalnih stvari na veliko. — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franco. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.